

Önértékelési alapelvek

Visszatekintés

Könyvtárunk a XVI. század óta létezik. A régi korokban főként adományok útján gyarapodott: a külföldi tanulmányútról hazatérő teológusok révén kerültek a gyűjteménybe értékes nyomtatványok. A XVIII. század végétől megindult a tudatos gyarapítás. A mai *Történeti Könyvtár* törzsanyaga a felvilágosodás és a reformkor idején alakult ki (1790–1848). A könyvtár első szakszerű rendezésére Tóth Dániel könyvtárossága alatt (1877–1897) került sor. Az ő munkáját folytatta Borsos István (1897–1918), aki az állományt 32 szakba sorolta be, és kiadta a könyvtár nyomtatott katalógusát két kötetben. A II. világháborút követően Pongrácz József teológiai professzor vezette és őrizte meg a gyűjteményt a jelen használói számára.

A Pápai Református Gyűjtemények ma három intézményből áll: könyvtár, levéltár, múzeum. Az 1952-es államosítás után az egykor teljes struktúrával működő Református Kollégiumot *egyetlen megmaradt intézményként* a Gyűjtemények keretében a *könyvtár* képviselte. (A „Tudományos Gyűjtemények” elnevezés 1958 óta használatos). Az elmúlt több mint 50 esztendő a könyvtár kényszerű elszigeteltségben, a volt Kollégium épületének egyik szárnyába zsúfoltan vészelte át. 1945-ben a Kollégiumot egyik napról a másikra hadikórházzá alakították, a könyvtár, levéltár, kézírattár anyagát ki kellett költöztetni, s korabeli fényképek tanúskodnak arról, hogy az egykor híres gyűjtemény nem volt más, mint egy óriási papírhalom. Az 1950-es évek végétől, a 60-as évek elejétől — a világtól elzártan és néhány önfeláldozó embernek köszönhetően — megindult a könyvtár régi rendjének helyreállítása és az állomány revíziója. *Pongrácz József, Miklós Dezső, Nádasdy Lajos és Kövy Zsolt* voltak azok, akiknek köszönhetően ma újra el lehet igazodni a könyvtári állományban.

Amikor 1990 után elérkezett a történelmi lehetőség, azonnal hozzáfogtunk a Pápai Református Kollégium visszaállításához. 1991–1993 között az épületben működő állami gimnáziummal, 1994-től pedig — teljes egészében egyházi tulajdonba kerülve — önállóan dolgozik a Református Gimnázium. A több mint négyszáz tanuló új kihívások elé állította a könyvtárat is. Ezt a feladatot felismerve 1994-től egy megőrzési, közművelődési és iskolai célokat egyaránt szolgáló új, modern könyvtár kialakítása mellett döntöttünk. A tágas, világos szabadpolcos könyvtár és olvasóterem az épület egyik újonnan visszajuttatott szárnyában kapott helyet. A tervek megrajzolása 1994 márciusában, a megvalósítás pedig 1994 decemberében kezdődött. A mintegy kétszáz négyzetméteres galériás könyvtárra és a 28 férőhelyes olvasóteremre kb. 10 millió forintot költöttünk.

A könyvtárterem berendezése után megkezdődött a tartalommal való megtöltés, azaz a könyvtári állomány szétválogatása, átköltöztetése és polcra helyezése. Itt feltétlenül utalni kell a gyűjtemény muzeális jellegére: ez a könyvtár az elmúlt ötven évben nem gyűjtötte az iskolai irodalmat (kötelező olvasmányok, tankönyvek, oktatási segédletek stb.), tehát nem volt felkészülve az iskolai könyvtári funkció betöltésére. A beszerzésben óriási hiányosságokat kellett pótolni, s ez úgy vált lehetővé, hogy 1994-től 2005-ig mintegy 2,5–3 millió forintot fordítottunk új dokumentumok beszerzésére. Az új szabadpolcos könyvtár és olvasóterem, azaz a Modern Könyvtár ünnepélyes átadására 1996. szeptember elsején került sor.

1998 szeptemberétől — az 1951-ben megszüntetett teológiai főiskola visszaállítása révén — felsőoktatási könyvtárrá is váltunk, mely újabb feladatokat jelent számunkra. A Pápai Református Teológiai Akadémia, mint felsőoktatási intézmény könyvtári ellátásának biztosítása, a középiskolai könyvtári funkció betöltése és a muzeális jellegű állományrészek megőrzése nagyon komoly és összetett feladatot jelent.

A Modern Könyvtárban 40 férőhelyes olvasóterem és ma már több mint 25 ezer kötet áll szabadpolcon az olvasók rendelkezésére. A Református Gimnázium tanulóit, és a más közép- vagy felsőoktatási intézményben tanulókat nyilvános könyvtári szolgáltatásokkal várjuk. Felújított kutatótermünkben a tudományos kutatókat és a Teológiai Akadémia növendékeit fogadjuk. 16 év alatti, illetve 60 év feletti olvasóinknak nem kell beiratkozási díjat fizetni, ők térítésmentesen használhatják a könyvtárat. Könyvtárosoknak, lelkészeknek és pedagógusoknak szintén ingyenes a beiratkozás.

Mire jó az önértékelés?

- Pontos képet kapunk arról, hogy milyen helyzetben vagyunk: mik az erősségeink, miben kell fejlőd-nünk
- Összemérhetőek, összehasonlíthatóak leszünk tények és adatok tükrében
- Megalapozott, reális tervet készíthetünk: hová szeretnénk eljutni, hogyan lehetünk jobbak
- Tényekkel, adatokkal tudjuk alátámasztani a fenntartó számára, hogy a könyvtári szolgáltatások minő-ségének fejlesztése érdekében milyen erőforrásokra van szükségünk
- Együttműködési lehetőséget, eszközt biztosít egymás gyakorlatának megismerésére, a feladatok meg-osztására
- Az önértékelés eredménye alapján javulnak a könyvtári szolgáltatások, nő a könyvtár és könyvtárosok érdekérvényesítésének lehetősége, presztízse

Az önértékelési modell kidolgozásának és megvalósításának első lépéseként ki kell alakítani a könyvtár minő-ségirányítási rendszerét. A rendszer bevezetésének lépései az alábbiak:

1. A kiinduló állapot felmérése – hol tartunk most. A minőségfejlesztési folyamat megtervezéséhez és le-folytatásához feltétlenül szükséges ismernünk az adott helyzetet, ennek alapján tudjuk meghatározni, hogy honnan hová kívánunk eljutni
2. Problémafeltárás – amelyek azok az alapvető problémák, amelyek megoldása működésünk szempontjá-ból fontos. Ebben a folyamatban az egyes területek számbavételével kell meghatározni a problémákat, minél teljesebb körben.
3. Tervkészítés – a problémák megoldásához feltétlenül szükséges a terv elkészítése, és abban a prioritá-sok meghatározása. Nem lehet egyszerre minden problémát megoldani, ezért szükséges a prioritásokat meghatározni, figyelembe véve a könyvtár átfogó céljait.
4. A minőségfejlesztési folyamatok végigvitele, illetve a minőségbiztosítás beépítése a folyamatokba. A folyamatok meghatározása, felülvizsgálata és menedzselése a minőségfejlesztés alapja. A folyamatok megtervezésénél arra kell törekedni, hogy a minőségbiztosítás része legyen annak, mind technikai mind emberi szempontból.
5. A megvalósítás ellenőrzése és folyamatos értékelése – a folyamatos ellenőrzés és értékelés a minőség-biztosítás alapja, elősegíti az állandó javítási tevékenységet.

1. Kézelfoghatóság, „tárgyi tényezők”: A könyvtár fizika környezete, elrendezése, felszereltsége, a könyvtár környezetének, eszközparkjának és személyzetének külső megjelenése (kellemessége, tetszetőssége).

2. Megbízhatóság: A könyvtár képessége arra, hogy az ígért szolgáltatásokat pontosan és megbízhatóan nyújtja.

3. Fogékonyság az olvasó igényeire, reagálási készség: A szolgáltatásban részt vevő könyvtárosok hajlandósága, hogy az ügyfeleknek gyorsan és készségesen segítsenek.

4. Biztonságérzet, bizalom: Az alkalmazottak tudása, felkészültsége, előzékenysége és annak képessége, hogy bizalmat keltsenek, biztonságérzetet váltsanak ki a könyvtár felhasználóiban.

5. Empátia: Az olvasó és igényeinek megismerésére tett erőfeszítés. Gondos, az olvasó személyére irányuló figyelem, ami kifejezi, hogy a könyvtár a könyvtárhasználó igényeit helyezi tevékenységének középpontjába.

Tevékenységünk ezen alapelvekre épül:

- használó-központúság,
- a vezetés hatékonysága,
- munkatársak bevonása,
- rendszerszemlélet az irányításban,
- folyamatos fejlesztés,
- tényeken alapuló döntéshozatal,
- kölcsönösen előnyös kapcsolat más intézményekkel.